

filmih in na odrskih deskah, pri častitljivih 72 letih za vlogo Rubenovega mentorja prejel nominacijo za stranskega igralca. Mimogrede, tudi Riz Ahmed je prejel nominacijo, ki je prva te vrste za igralca muslimanske veroizpovedi.

Zgodba o tem, kako je režiser Darius Marder svoj igrani prvenec posnel po več kot desetletju priprav in stranpoti, je sama po sebi fascinantna saga o odločnosti in ustvarjalni trmi ter kljubuje tipičnim predstavam o karieri nekoga, ki deluje v filmski industriji. Sprva zamišljen kot dokumentarec je *Zvok metala* doživel tudi lastno popolno transformacijo, skupaj z izjemno igralsko zasedbo in pozornostjo kritikov. Naslednji projekt Dariusa Marderja je že v teku in le še vprašanje časa je – čeravno upamo, da ne bo preteklo novih deset let – preden bomo lahko potešili svojo radovednost.

JUDEŽ IN ČRNI MESIJA

VERONIKA ZAKONJŠEK

Cena revolucionarne misli

Na zgodnje zimsko jutro, 4. decembra 1969, so agente Zveznega preiskovalnega urada vdrl v varno hišo Freda Hamptona, predsednika stranke Črnih panterjev v Illinoisu. Oboroženi z avtomatskimi puškami in natančnim tlorisom prebivališča so stanovanje v nekaj minutah prestrelili kar 99-krat, čeprav so v odgovor prejeli le en osamljeni strel.

Panterji, v medijih vselej diskreditirani zaradi oboroževanja in militantnega nastopa, kar je bil odgovor policijski brutalnosti in drugim rasno motiviranim obračunom v času političnih atentatov in ubojev Martina Luthra Kinga in Malcolma X, so vodilnemu razredu s svojo socialistično, protifašistično in protiimperialistično ideologijo predstavljali najvišjo stopnjo državne nevarnosti. Ali si je sploh mogoče zamisliti večjo grožnjo belskemu statusu quo, kot je stremenje k družbeni in ekonomski enakosti? Glavna tarča tega v racijo zamaskiranega morilskega pohoda je zato predstavljal 21-letni aktivist Hampton, ki je s svojimi prodornimi idejami, karizmatično osebnostjo in ognjevito retoriko ameriškem političnemu vrhu in paranoičnemu direktorju FBI, J. Edgarju Hooverju, predstavljal prihod »črnega mesije« – te strašne entitete, ki mobilizira množice, združuje siceršnje nasprotnike in podžiga zametke protikapitalistične revolucije. Vdor v varno hišo se je tako zaključil s Hamptonovo usmrtnitvijo: s strelom v glavo, med spanjem in vpricho njegove visoko noseče zaročenke.

Judež in črni mesija (Judas and the Black Messiah, 2020) režiserja Shake Kinga v dinamičnem prepletu žanrov biografske drame in vohunskega trilerja zarezhe v ta pomembni, za mnoge pozabljeni kos zgodovine; tako se dobro leto po smrti Breonne Taylor, Georgea Floydja in ostalih temnopoltih žrtev krute roke policije vzpostavi tudi kot aktualen dialog s sodobno Ameriko. A relevantnost, s katero usoda Freda Hamptona odzvanja še petdeset let kasneje, pred nami razgrne nekatere pomanjkljivosti filma, saj začne z zasledovanjem žanrskih tropov kriminalne špijonaže svojega protagonista odrivati vse bolj na obrobje. Njegovo zgodbo v maniri Scorsesejeve **Dvojne igre** (The Departed, 2006) tako ves čas dopolnjuje lik anti-heroja, vohuna in izdajalca Williama O'Neala, ki z infiltracijo med panterje pomaga zagotoviti Hamptonovo prezgodnjo smrt. Danielu Kaluuyi,

ki mojstrsko upodobi Hamptonovo fizično prezenco, magnetično karizmo, (na)glas in melodijo njegovih najbolj udarnih govorov (»I am a revolutionary!«), tako stopi nasproti Keith Stainfeild, ki O'Neala napolni z elementi človeškosti, občutka ujetosti in moralne razcepljenosti. A njegov pomanjkljivo in neenakomerno zasnovan lik se zdi v nekih drugih, včasih celo ključnih trenutkih preračunljivo dvoličen, strahopeten in manipulativen, njegova dilema med prestajanjem zaporne kazni ali infiltracijo v aktivistično stranko pa zato težko opravičljiva motivacija za večino O'Nealovih dejanj.

Film nam nikoli ne ponudi dovolj konteksta, da bi bilo tako močno dramaturško opiranje na O'Nealovo zgodbo zares upravičeno, z vztrajanjem pri enakovredni reprezentaciji obeh plati zgodbe pa *Judež in črni mesija* izgubi tudi dovršen del svoje subverzivnosti ter z zasledovanjem varnih žanrskih konvencij večkrat le površno oplazi Hamptonove najbolj izjemne dosežke. Hampton je ne nazadnje pri zgolj enaindvajsetih letih dosegel do takrat nepojmljivo združitvev medrasne »mavrične koalicije« panterjev, latinskih lordov, belskih patriotov in kitajske Rdeče garde v skupnem boju proti revščini, policijskemu nasilju, izkoriščanju

delavcev in kapitalizmu. A njegova moralno neupogljiva, neoporečna in vsestransko angažirana osebnost, zaradi katere mu FBI ob zrežirani aretaciji ni mogel podtakniti boljšega zločina od kraje 70 litrov sladoleda, prav tako pogosto ne pride zares do izraza – njegovo življenje je enoznačno, na trenutke idealizirano in vsekakor zunaj panterške stranke povsem neobstoječe.

Čeprav gre za tehnično dovršen filmski izdelek, ki nas s svojo kostumografijo in fotografijo, še posebej osupljivo v nočnih posnetkih z odsevi neonskih luči prežetega Chicaga, suvereno ponese v obdobje poznih šestdesetih let, ko se je v vrtincu glasnih bojov za državljanske pravice temnopoltih, ženskih reproduktivnih pravic in uporov proti vietnamski vojni za trenutek zazdelo, da obstaja potencial resnične revolucije, *Judež in črni mesija* dramaturško nikoli zares ne izstopi iz svoje konvencionalnosti. Bolj celostna biografija Freda Hamptona bi bila v trenutnem političnem vzdušju očitno še vedno preveč radikalna; kot tudi film, ki bi v ospredje postavil panterško organizacijo, osredotočeno na spreminjanje družbe »od spodaj navzgor«, ne da bi mu fokus ves čas uhajal k njenemu protipolu političnega vrha.